

Sivil Toplumun İzleme ve Savunuculuk Kapasitelerini
Güçlendirmek için
Balkan Sivil Toplum Müktesebatı:

Sivil Toplumun Gelişimi İçin Elverişli Ortamın İzlenmesi Projesi

Türkiye 2013 Raporu

Bu proje
Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)
Sivil Toplum Aracı (CSF)

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Balkan Sivil Toplum Müktesebatı- Sivil Toplumun Gelişimi için
Elverişli Ortamın İzlenmesi Projesi

Balkan Sivil Toplum Destekleme Ağı (BCSDN)
Metropolit Teodosij Gologanov 39/II-2
1000- Üsküp, Makedonya
T: + 389 (0)2 614 42 11
executiveoffice@balkanicsd.net
www.balkanicsd.net

TÜSEV Yayınları, Eylül 2014
No 62

Proje Ekibi

Tevfik Başak Ersen
Liana Varon
Sezin Dereci

Yazarlar (Alfabetik sıra ile)

Liana Varon
Selen Lermioğlu Yılmaz
Sezin Dereci
Tevfik Başak Ersen
Zeynep Balcioğlu

Yapım

Myra

Koordinasyon Engin Doğan

Yayın Tasarımı Tuba Mücella Kiper

Sayfa Tasarımı ve Uygulama Serhan Baykara

©Tüm hakları saklıdır. Bu yayın Avrupa Birliği'nin katkılarıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan görüşler Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmayabilir. Yayının herhangi bir bölümü Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV) izni olmadan hiçbir elektronik veya mekanik formatta ve araçla (kayıt, bilgi depolama, vb.) çoğaltılamaz.

İletişim

İsim Sezin Dereci **e-mail** sezin@tusev.org.tr

Adres Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)

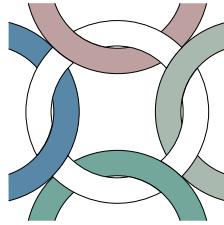
Bankalar Caddesi No: 2 Minerva Han Kat:5 34420 Karaköy- İstanbul

T +90 212 243 83 07 - F +90 212 243 83 05

Sivil Toplumun İzleme ve Savunuculuk Kapasitelerini
Güçlendirmek için
Balkan Sivil Toplum Müktesebatı:

Sivil Toplumun Gelişimi İçin Elverişli Ortamın İzlenmesi Projesi

Türkiye 2013 Raporu

BALKAN
CIVIL
SOCIETY
DEVELOPMENT
NETWORK

İÇİNDEKİLER

PROJEYE VE İZLEME MATRİSİNE DAİR, 5

SİVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ İÇİN ELVERİŞLİ ORTAMIN İZLENMESİ PROJESİ, 4

İZLEME MATRİSİ, 4

İZLEME MATRİSİ TÜRKİYE UYGULAMASI, 5

BULGULAR VE ÖNERİLER, 6

BÖLÜM 1: ÖZGÜRLÜKLERİN TEMEL HUKUKİ GÜVENCELERİ, 6

Alt bölüm 1.1: Örgütlenme özgürlüğü, 7

Alt-bölüm 1.2: Diğer özgürlükler, 10

BÖLÜM 2: STK'LARIN FİNANSAL KAPASİTESİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ İÇİN ÇERÇEVE, 13

Alt-bölüm 2.1: STK'lar ve bağışçılar için vergisel/mali uygulamalar, 14

Alt-bölüm 2.2: Kamu desteği, 16

Alt-bölüm 2.3: İnsan kaynakları, 20

BÖLÜM 3: KAMU KURUMLARIYLA STK İLİŞKİLERİ, 22

Alt-bölüm 3.1: İşbirliği için çerçeve ve uygulamalar, 23

Alt-bölüm 3.2: Politika geliştirme ve karar alma süreçlerine katılım, 25

Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği, 28

PROJEYE VE İZLEME MATRİSİNE DAİR

SİVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ İÇİN ELVERİŞLİ ORTAMIN İZLENMESİ PROJESİ

Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Ortamın İzlenmesi Projesi, Avrupa Birliği'nin mali desteği ile Avrupa Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Ağı (ENNA) ve Avrupa Kar amacı Gütmeyen Kuruluşlar Hukuk Merkezi'nin (ECNL) ortaklığıyla Aralık 2012-Kasım 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmektedir. Balkan Sivil Toplum Destekleme Ağı (BCSDN) koordinasyonunda yürütülen proje, Batı Balkanlar (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Kosova, Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Bulgaristan, Romanya ve Slovenya) ve Türkiye'de eş zamanlı olarak uygulanmaktadır.

Sivil toplum için elverişli ortamını geliştirmek ve sivil toplum alanında yapılan izleme ve savunuculuk çalışmalarını güçlendirmek amacıyla yürütülen proje kapsamında, Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Ortamın izlenmesi için BCSDN üyeleri ve ortaklarından oluşan sivil toplum uzmanları tarafından bir 'İzleme Matrisi' geliştirilmiştir.

Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Ortam için İzleme Matrisi, bir izleme aracı olarak tasarlanmış ve sivil toplumun gelişmesi için gerekli görülen ve bölge ülkeleri açısından ortak standartları ortaya koymaktadır. Ancak, uygun yöntemlerin uyarlanmasıyla Matris, aynı zamanda kamu personeli için kendi kendini değerlendirme araçlarının ve çeşitli bağışçılar için izleme araçlarının geliştirilmesinin de yolunu açabilir. Bu proje kapsamında sivil toplumun gelişmesi gibi kapsamlı bir alanın izlenmesi Batı Balkanlar ve Türkiye'de eş zamanlı olarak ilk kez gerçekleştirildiğinden, , hem Matrisin hem de izleme yönteminin, bir yıllık deneme döneminin ardından gözden geçirilmesi hedeflenmektedir.

İzleme matrisi, bölgesel düzeyde Batı Balkanlar ve Türkiye'de BCSDN üyesi olan STK'lar tarafından eş zamanlı olarak uygulanmaktadır. Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV), BCSDN üye kuruluşu olarak İzleme Matrisi standart ve göstergelerini oluşturan uzman ekipte yer almış ve Türkiye'deki sivil toplum için elverişli ortamı izleme görevini sürdürmektedir. Her ülkeden projeyi yürütmekte olan üye kuruluş raporların sonuçlarına göre öncelikli geliştirilmesi alanları belirlemekte ve savunuculuk stratejilerini oluşturmaktadır.

Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Ortamın İzlenmesi Projesi ile ilgili detaylı bilgi ve İzleme Matrisi metodolojisi çerçevesinde hazırlanan Türkiye raporu ile beraber diğer ülke raporları <http://monitoringmatrix.net/> websitesinde yer almaktadır.

İZLEME MATRİSİ

Batı Balkan ülkeleri ve Türkiye'den Balkan Sivil Toplum Destekleme Ağı (BCSDN) üyeleri tarafından geliştirilen ve uygulanmakta olan Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Ortam için İzleme Matrisi, bir izleme aracı olarak sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri açısından hukuki koşulların destekleyici nitelikte ve elverişli olması için hayati olarak belirlenmiş temel ilkeleri ve standartları ortaya koymaktadır.

İzleme Matrisi, elverişli koşullarla ilgili tüm konuları değil, daha ziyade uzmanların, faaliyet gösterdikleri ülkelerde en önemli olarak tespit ettikleri konuları kapsamayı hedeflemektedir. Bu nedenle, standartlar ve göstergeler, Batı Balkan ülkeleri ve Türkiye'deki durum ve farklılıklar göz önüne alınarak formüle edilmiştir. Standartlar ve göstergeler, ülkelerdeki sivil toplum kuruluşlarının hem hukuki koşullar hem de bunların uygulaması ve uygulamadaki zorluklar konusundaki deneyimlerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

İlkelerin, standartların ve göstergelerin geliştirilmesi, uluslararası alanda güvence altına alınmış özgürlükler ve haklar ile beraber Avrupa Birliği kriterleri ve Avrupa ülkelerindeki iyi örnek olarak gösterilen düzenleyici uygulamalar göz önüne alınarak yapılmıştır.

İzleme Matrisi, her biri kendi içinde alt bölümlere ayrılmış üç ana bölüm etrafında düzenlenmiştir. Ana bölümler şu şekildedir:

- Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri;
- STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve;
- Kamu – STK ilişkisi

Bu bölümler, sonradan belirli standartlarla ayrıntılandırılıp genişletilen temel ilkelerle tanımlanmıştır. Yerel sivil toplum kuruluşlarının, bağışçıların ve diğer ilgili tarafların hukuki koşulları ve bunların uygulamalarını gözden geçirip izlemelerine olanak tanımak amacıyla, standartlar göstergeler ile açıklanmıştır.

Matrisin göstergeleri, ülkeler arasında puanlamayı ya da sıralama yapmayı hedeflemez. Bunlar daha ziyade, tanımlayıcı göstergelerdir. Bu göstergeler, hukuki ve siyasi koşulların uluslararası standartlar çerçevesinde değerlendirilmesine ve ilgili taraflara (STK'lar, hükümetler ve bağışçılar) reform için öncelik belirleme konusunda ders çıkarılmasına rehberlik etmeyi amaçlarlar. Sonuç olarak, Matrisin geliştirilmesinin altında yatan yaklaşım, Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi'nin geliştirdiği çeşitli ülkelerdeki elverişli koşulların değerlendirilmesi ve ölçülmesi çerçevesine dayanmaktadır; Her seviyenin ve bileşenin tanımı Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezinden elde edilebilir.¹

İZLEME MATRİSİ TÜRKİYE UYGULAMASI

Türkiye raporu için İzleme matrisi metodolojisi uygulaması, dernekler ve vakıflara yönelik yürürlükte olan yasalar ve uygulamalarının masabaşı araştırması yöntemiyle bir araya getirilmesi ve değerlendirilmesi olarak kurgulanmıştır. Proje ekibi, içeriği 80 sivil toplum temsilcisi ile derinlemesine mülakatlara dayanan ve medya araştırması içeren TÜSEV'in 2012 Sivil Toplum İzleme Raporu verilerinden faydalanmıştır. TÜSEV'in yasal çalışmalar ve sosyal yatırım çalışma alanları çıktıkları olan diğer raporlar İzleme Matrisi'nin ilgili kısımlarında kullanılan kaynaklar arasındadır. İlgili veriler AB ilerleme raporları, ulusal raporlar ve politika metinleri, Türkiye özelinde ve sivil toplum alanının gelişimine dair uluslararası kaynaklar ve STK'lar tarafından yayınlanmış raporlar ile desteklenmiştir. Sivil toplum katılımını ve uzman görüşlerinin alınmasını sağlamak için ulusal danışma toplantısı düzenlenmiş ve 17 katılımcının Matris metodolojisi ve derinlemesine analiz ve araştırma gerektirebilecek Matris bölümleri ile ilgili görüş ve önerileri toplanmıştır. Veri eksikliği gözlemlenen Matris'in ikinci ve üçüncü bölümleri ile ilgili STK temsilcileri ile derinlemesine yüzyüze ve telefon ile mülakatlar yapılmış ve birçoğu da e-mail ile ilgili görüş ve önerilerini paylaşmışlardır.

Bu rapor, İzleme matrisi metodolojisi çerçevesinde üç ana bölüm altında, mevzuat ve uygulamalar açısından Türkiye özelinde bulgular ve önerileri bir araya getirmektedir. Altbaşlıklara ayrılmış üç ana bölümün giriş kısımlarında, öncelikli bulgular ve çözüm önerileri verilmektedir.

¹ www.ecnl.org

BULGULAR VE ÖNERİLER

BÖLÜM 1: ÖZGÜRLÜKLERİN TEMEL HUKUKİ GÜVENCELERİ

İlk bölüm 'Özgürlüklerin Temel Hukukî Güvenceleri'dir. Bu bölüm, sivil toplumun varolmasının özünü teşkil eden; herkesin biraraya gelme, yaşamlarını iyileştirme, ortak hedef ve hayallerin peşinden gitme gibi temel özgürlüklere yani örgütlenme özgürlüğüne işaret eder. Ancak örgütlenme özgürlüğü tek başına, bağımsız bir şey değildir. Toplanma özgürlüğü, bireyler ya da grupların

düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğü ile güvence altına alınıp örgütlenme özgürlüğüyle birlikte uygulanmalıdır. Matris, üç temel özgürlük olan örgütlenme, toplanma ve ifade özgürlüğünün güvence altına alınması gerektiğinin ve herkes tarafından özgürce yaşanması gerekliliğinin altını çizer.

TÜRKİYE İÇİN ÖNCELİKLİ BULGULAR

Mevzuatta genel bir sivil toplum alanı ve sivil toplum kuruluşları tanımı yer almamaktadır. Yasal çerçeve; dernek ve vakıflar dışında diğer platform, inisiyatif, sosyal girişim; hibe veren vakıflar gibi formları ayrı birer tüzel kişilik olarak tanımlamamaktadır.	Bölüm	1
	Alt Bölüm	1.1
STK'ların denetimini düzenleyen yasal çerçeve sınırlayıcı, bürokratik ve muğlaktır; özgürlükler yerine sınırlamalar üzerine yoğunlaşmakta ve ceza ve yaptırımlar orantılılık ilkesine uymamaktadır. Mevzuatta çeşitli tanım eksiklikleri, denetim ve cezaların süre, içeriksel ve sıklığı bakımından uygulanmasında tutarsızlıklara yol açmaktadır.	Bölüm	1
	Alt Bölüm	1.1
Anayasa tüm vatandaşların önceden izin almaksızın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını garanti altına almıştır. Ancak Toplanma ve Gösteri Yürüyüşleri kanunu, ve ilgili ikincil mevzuat; gösteri ve yürüyüşlerin yeri, süresi ile ilgili sınırlamalar getirmekte ve idari ve güvenlik güçlerine geniş şekilde takdir yetkisi sağlamaktadır.	Bölüm	1
	Alt Bölüm	1.2

ÖNERİLER

Yasal çerçeve sivil toplum tanımını içerecek şekilde mevzuattaki değişiklikler yapılması gerekmekte ve dernek ve vakıflar dışında diğer platform, inisiyatif, sosyal girişim; hibe veren vakıflar gibi ayrı formları birer tüzel kişilik olarak tanımlayacak şekilde bu tanım genişletilmelidir.	Bölüm	1
	Alt Bölüm	1.1
Denetim ve cezaları belirleyen yasal mevzuattaki çeşitli tanım eksiklikleri, STK'ların iç denetimlerinin sınırlarını belirlemek ve STK'ların orantısız cezai uygulamalara maruz kalmasının engellenmesi amacıyla giderilmelidir. Yasal çerçevede denetim kuralları ve denetçilerin yetkilerin açıkça yer almalıdır. Cezaları gerektiren durumlar ceza yasasında açıkça yer verilmeli ve ilgili maddeler Dernekler ve Vakıflar kanunu kapsamında çıkarılmalıdır.	Bölüm	1
	Alt Bölüm	1.1
Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu yürürlükten kaldırılmalı ve yeni kanun ile barışçıl her türlü toplantı ve gösterinin zamana ve mekân onayına dair kısıtlamaları kaldırılmalıdır.	Bölüm	1
	Alt Bölüm	1.2

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri			
Alt bölüm 1.1: Örgütlenme özgürlüğü			
İlke 1: Örgütlenme özgürlüğü güvence altındadır ve herkes tarafından serbestçe kullanılabilir.			
STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Tüm bireyler ve tüzel kişiler özgürce, kayıtsız ve/veya kayıtlı kuruluşlar kurabilir, bunlara üye olabilir ve internet üzerinden ya da bilfiil faaliyetlerine katılabilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kişilerin herhangi bir amaçla dernek, vakıf ile kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları (ör: kâr amacı gütmeyen şirket) kurmalarına dair hukuki bir çerçeve vardır. Bu hukuki çerçeve hem bireylerin hem de tüzel kişilerin, bir ayırım yapılmaksızın (yaş, milliyet, kanuni ehliyet, cinsiyet vb.) bu hakkı kullanmalarına izin verir. Kayıt yaptırmak zorunlu değildir; kuruluşların kayıt yaptırmaya karar verdikleri durumlar için açıkça belirlenen kayıt kuralları, kayıt ile başvuru işlemlerinin kolay, kısa sürede ve az masraflı bir şekilde yapılmasına olanak sağlar. Kanun, kuruluşlar arasında yurtiçi ve yurtdışı ağ kurulmasına, önbildirime gerek olmadan izin verir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dernekler ve vakıfların kurulmasına ilişkin hukuki çerçeve vardır. Bunların dışında kar amacı gütmeyen şirket gibi farklı kuruluşlara dair yasal altyapı yoktur. Fil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Ancak Türk silahlı kuvvetleri ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri hakkında özel kanunlarla getirilen kısıtlamalar vardır. 18 yaş altı çocuklar için özel düzenlemelere bağlı olarak dernek kurma özgürlüğü kanunda tanımlanmıştır. Türk vatandaşları olmayanlara yönelik kısıtlamalar mevcuttur. Kayıt ve başvuru koşulları yasalarda belirlenmiştir. STK olarak faaliyet göstermek için kayıt yaptırmak zorunludur. Yasal çerçeve, derneklere ve vakıflara yurtiçi ve yurtdışı faaliyet serbesliği tanımaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sivil oluşumların dernek/vakıf tüzel kişilikleri dışında farklı formlarda örgütlenmelerinin, önündeki engeller kaldırılarak platform, inisiyatif ve sosyal girişim gibi tüzel kişilikler tanımlanmalıdır. İnternet üzerinden STK kurulmasının önü açılmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> Her gerçek veya tüzel kişi, internet üzerinden ya da bilfiil, vakıf veya diğer kâr amacı gütmeyen, sivil toplum kuruluşları kurabilir. Gerçek ve tüzel kişilere, organizasyonlarının kaydını yaptırmadıkları gerekçesiyle yaptırım uygulanmaz. Kayıt işlemleri hukuken belirlenmiş olan süreler dahilinde yaptırılabilir; resmi merciler başvuruları nesnel ve siyasi olmayan bir yaklaşımla değerlendirir. Bireyler ve sivil toplum kuruluşları buldukları ülke içinde ve dışında ağlar ve koalisyonlar oluşturabilir ve halihazırdakilere dahil olabilirler. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> Yasalar internet üzerinden STK kurulmasına izin vermemektedir. STK olarak faaliyet göstermek için kayıt yaptırmak zorunludur. Kayıtsız faaliyet göstermek cezaya tabiidir. Dernekler için kayıt süreci ve süreleri Kanunla düzenlenmiştir. Vakıfların kayıt süreleri ise mahkemelerin yoğunluğuna göre değişiklik gösterir. "STK'ların uluslararası iletişim ve işbirliği faaliyetlerinin önünde engellemeler yoktur. Ancak sıklığı, bölgesel farklılıklar göstermektedir." Yabancı vakıf/derneklerin Türkiye'de yapacakları faaliyet ve işbirlikleri için izin alma zorunluluğu vardır. 	

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri

Alt bölüm 1.1: Örgütlenme özgürlüğü

İlke 1: Örgütlenme özgürlüğü güvence altındadır ve herkes tarafından serbestçe kullanılabilir.

STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'lar, kendi iç yönetimleri ve etkinlikleri içinde, hukuki dayanağı olmayan devlet müdahalesi olmaksızın faaliyet gösterebilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hukuki çerçeve devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların işlerine müdahalesine karşı güvenceler sağlar. Devlet üçüncü şahısların STK'ların işlerine müdahalesine karşı koruma sağlar. Finansal raporlama (para aklamayla ilgili düzenlemeler dahil) ve muhasebe kurallarında, STK'ların kendine özgü doğası dikkate alınır ve bunlar kuruluşun büyüklüğü ve faaliyet türü/alanı ile orantılıdır. Hukuki koşulların ihlali durumundaki yaptırımlar, yürürlükteki mevzuata dayalı ve orantılılık ilkesine uygundur. Tasfiye ve fesih için kurallar ve sınırlamalar, uluslararası hukuk standartlarına uygundur ve keyfi kararları engelleyici objektif kriterlere dayalıdır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hukuki çerçeve dernek ve vakıfların tüzüklerinde belirtilen amaçlara yönelik faaliyetler yürütüp yürütmediklerinin tespiti için esasa göre denetim yapılmasını tanımlamaktadır. Bu tür durumlarla ilgili özel bir düzenleme yoktur. Bütüncül bir yaklaşım ve uygulama yoktur. Mevzuat, dernekler ve vakıflar için özel muhasebe standartları getirebilme yetkisini ilgili idarelerin yetkisine bırakmakta birlikte uygulamada bu yetki kullanılmadığı için özel muhasebe hükümleri yoktur. İhlal durumunda uygulanacak cezalar mevzuatla düzenlenmiştir. Dernek ve vakıfların kendiliğinden sona ermesini, faaliyetten geçici alıkoymaları ve fesh edilmelerini düzenleyen tasfiye ve fesih işlemleriyle ilgili kanunda düzenlemeler vardır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kamu idaresinin dernek ve vakıfların işlerine karışmayacağına dair açık hükümler mevzuata eklenmelidir. Denetim ve cezaları belirleyen yasal mevzuattaki tanım eksiklikleri giderilmelidir. Denetimlerin tüm STK'lar için eşit koşullarda yapılması için sıklığı, süresi ve denetçilere verilen yetkilerin çerçevesi açık bir şekilde mevzuata eklenmelidir. STK'lar için özel muhasebe standartları oluşturulmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> Devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların işlerine müdahale vakası yoktur. Ağır raporlama koşulları dayatan müdahaleci denetim uygulamaları yoktur. Ender/uç durumlarda yaptırımlar uygulanır; bu yaptırımlar orantılı ve yargı denetimine tâbidir. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> Uygulamada devletin dernek/vakıfların işlerine karıştığına dair örnekler görülmektedir. Hak temelli çalışmalar yapan STK'lar söz konusu olduğunda denetimlerin sıklığı, süresi ve denetim süresince yapılan çalışmaların kapsamının kuruluştan kuruluşla farklılık göstermesi gibi sıkıntılar görülmektedir. STK'ların ağır raporlama ile karşı karşıya kaldığı durumlar gözlenmektedir. Denetim ve cezalar söz konusu olduğunda bölgesel farklılıklar, orantsız idari ve adli uygulamalar görülmektedir. İlgili mevzuatta görülen tanım eksiklikleri bazı STK'ların cezai uygulamalarıyla karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır. 	

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri			
Alt bölüm 1.1: Örgütlenme özgürlüğü			
İlke 1: Örgütlenme özgürlüğü güvence altındadır ve herkes tarafından serbestçe kullanılabilir.			
STANDART 3	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'lar faaliyetlerine destek olmak amacıyla özgürce, çeşitli yerel ve yabancı kaynaklardan fon arayışına girebilir ve bu fonlardan yararlanabilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mevzuat STK'ların ekonomik faaliyetler yürütmesine izin verir. 2. STK'lar yabancı fonlardan yararlanabilirler. 3. STK'lar bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan ayrılan fonlardan yararlanabilirler. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Türk Ticaret Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun ilgili maddeleri STK'ların ekonomik faaliyetler yürütmesini düzenler. • Dernekler ve vakıflar bildirimde bulunmak şartıyla yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aynı ve nakdi yardım alabilirler. • Dernekler ve vakıflar tüzüklerinde/resmi senetlerinde yazılı amaçları gerçekleştirmek için, şirketler, bireyler ve diğer kaynaklardan bağış ve yardım alabilirler. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dernek ve vakıfların ekonomik faaliyetler yürütmesi için iktisadi işletme kurma şartı kaldırılmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ekonomik faaliyetler yürüten STK'lar için mevzuat yürürlüğe konmalı ve bu STK'lar için yük teşkil etmemelidir. 2. STK'ların yabancı fonlardan faydalanmasına sınırlama getirilmemelidir (ör: idari veya mali zorluk çıkarmak, ön onaylar veya belirli organlar aracılığıyla bu tür fonları sorgulamak/karşı çıkmak). 3. Bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan kullanılan fonları almak kolaydır ve gereksiz masraf veya idari zorluk içermez. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dernek ve vakıfların gelir getirci faaliyetler yürütebilmek için iktisadi işletme kurmaları gerekmektedir. • Yabancı fonların kullanımı izne tabii değildir, sadece ilgili mercilere bildirim yapılması gerekmektedir. • Birey, şirket ve diğer kaynaklardan fon/bağış alınmasının önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. 	

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri			
Alt-bölüm 1.2: Diğer özgürlükler			
İlke 2: Toplanma ve ifade özgürlüğü herkes için güvence altındadır.			
STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK temsilci ve üyeleri, bireysel olarak ya da kuruluşları aracılığıyla, barışçıl toplanma özgürlüğünü kullanabilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hukuki çerçeve uluslararası standartlara dayalıdır ve toplanma özgürlüğü hakkını ayırım gözetmeksizin herkes için sağlar. Mevzuat, kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış protesto toplantılarına izin verir ve sınırlamaz. Hakkın kullanılması yetkililerden önceden alınacak izne tâbi değildir. Ancak, önceden bildirim gerektiren durumlar olabilir. Hakla ilgili olarak, kamu otoritesi tarafından yapılan yasal herhangi bir engellemeye, toplantıyı düzenleyenler tarafından itiraz edilebilir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Anayasaya göre herkes önceden izin almaksızın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Mevzuata göre toplantı ve gösteri yürüyüşleri 48 saat önceden ilgili mülki amirliğe bildirilmelidir. Belirlenen yer, güzergah ve meydana ilgili kısıtlamalar ile beraber toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Her durumda 48 saat önceden bildirim yapılmalıdır. STK'ların kamu otoritesi tarafından yapılan yasaklamalara karşı itiraz hakkı mevzuatta düzenlenmemiştir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu yürürlükten kaldırılmalı ve yeni kanun ile barışçıl her türlü toplantı ve gösterinin zamana ve mekân onayına dair kısıtları kaldırılmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> Toplanma özgürlüğü engellenmez ve her türlü grup, hukuki şartlara uygun olarak, istediği yer ve zamanda toplanabilir. Engellemeler, her bir engellenmenin nedeni açıklanarak, toplantıyı düzenleyen kişiye itiraz hakkının güvencesi olarak vakit kaybetmeden yazılı olarak ulaştırılmak suretiyle gerçekleştirilir. Kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantıları gerçekleştirilebilir ve devlet grupların toplanma hakkını korur ve toplantıyı engellemek veya aksatmak isteyen kişilere karşı gerekli önlemleri alır. STK'ların (bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla) toplanma özgürlüğünü önceden bildirmeden kullandıkları durumlar mevcuttur. Gereken durumlarda bildirim toplantıdan kısa bir süre önce yapılır ve toplantının gerçekleşmesini engellemez. Kolluk kuvvetleri tarafından toplantıyı düzenleyenlerin ya da katılımcıların, önlem amacıyla gözaltına alınması dahil, hiç bir aşırı yetki/güç kullanımı söz konusu değildir. Medyanın toplantıya mümkün olan en yüksek şekilde erişimi vardır. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2013 AB İlerleme Raporunda belirtildiği üzere, "Bazı sivil toplum faaliyetleri, basın açıklaması yapma hakkının sınırlandırılması ve çoğu kez mahdut sayıda belirlenmiş yer ve tarihlerle sınırlı olan gösterilerin önceden bildirim örneklerinde olduğu gibi, kısıtlayıcı nitelikteki birincil ve ikincil mevzuat ile düzenlenmektedir." Toplantının erteleme veya yasaklanması en az 24 saat önceden Toplantı Düzenleme Komitesine bildirilmesi Kanununun 18. maddesinde düzenlenmiştir. Her türlü toplantı için önceden bildirim yapılması gerektiği için, kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve diğer toplantılar yasadışı olarak değerlendirilebilir. Toplantı veya yürüyüş yapılmasına engel olanlar ve huzur ve sükunu bozanlar için Kanun'da cezalar öngörülmüştür. STK'ların bildirmsiz toplantı ve gösteri yapmaları izinsiz gösteri olarak sayıldığı için toplanma özgürlüğü sınırlandırılmaktadır. Barışçıl gösterilerde polis dayak da dahil olmak üzere aşırı güç kullandığı durumlar vardır. 2013 AB İlerleme Raporuna göre, "Pek çok insan hakları savunucusu ve sivil toplum temsilcisi aleyhine dava açılmıştır." Medyanın toplantılara katılma hakkı vardır ancak bu konuda teşvik edici bir düzenleme yoktur. Sarı basın kartı uygulaması ile önceden belli kriterleri karşılayan medya mensuplarının katılımı daha sorunsuz gerçekleşmektedir. Uluslararası Af Örgütü'nün hazırladığı "Gezi Parkı Eylemleri/Türkiye'de toplanma özgürlüğü hakkı şiddet kullanılarak engelleniyor" başlıklı rapora göre "Gezi Parkı eylemleri boyunca gazetecilerin hakaretlere, engellemelere ve hatta fiziksel şiddete maruz kaldıkları ve ellerindeki görüntülerin yok edildiği bildirildi." 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> Toplantı ve Gösteri düzenlenmesi ile ilgili esas sorunlar uygulamada görülmektedir. Kanun ciddi revizyona tabi tutularak idarenin keyfiyeti sınırlandırılmalı ve özgürlüğün kullanımı sağlanmalıdır.

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri			
Alt-bölüm 1.2: Diğer özgürlükler			
İlke 2: Toplanma ve ifade özgürlüğü herkes için güvence altındadır.			
STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK temsilcileri, bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla ifade özgürlüğünden yararlanabilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hukuki çerçeve, herkes için ifade özgürlüğü sağlar. 2. Nefret söyleminin engellenmesi gibi, mevzuatta düzenlenen engellemeler, açık bir biçimde belirlenmiştir ve uluslararası hukuk ve standartlarla uyum içindedir. 3. Hakaret, ceza hukukunun değil, Kabahatler Kanununun konusudur. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anayasa herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu düzenlemiştir. • Anayasa'ya göre herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Türk Ceza Kanunu'nun çeşitli maddelerinde adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi koruma altına alınmakta, soykırım suçu yasaklanmakta, ayrımcılık, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme veya aşağılama suç sayılmaktadır. • Hakaret genel olarak Kabahatler Kanununda düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu'nda demokratikleşme paketi kapsamında yapılan değişiklikler ile TCK'nın ayrımcılık maddesi "ayrımcılık ve nefret suçları" olarak değiştirilmiş ve "Dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle; suç işlenmesi de ilk kez bu paketle açıkça ceza artırım nedeni sayılmıştır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İfade özgürlüğünü sağlayacak yasal düzenlemeler açıkça mevzuatta belirtilmeli ve müdahalenin sınırları düzenlenmelidir. • Nefret suçları ile ilgili özel bir yasal düzenleme yapılmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Özellikle insan hakları ve izleme kuruluşlarından olan STK temsilcileri, destekledikleri ve eleştirdikleri konularda ifade özgürlüğü haklarını kullanırlar. 2. Herkes için geçerli olan ifade özgürlüğünün engellenmesi söz konusu değildir. 3. STK temsilcileri de dahil olmak üzere bireylerin, kamuya açık ya da özel toplantılarda eleştirel konuşmaları nedeniyle soruşturmaya maruz kaldığı durumlar yoktur. 4. Kamuya açık ya da özel toplantılarda yapılan eleştirel konuşmalar nedeniyle yaptırım uygulanmaz. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hak temelli kuruluşların çeşitli faaliyetleri arasında hükümet politika ve uygulamalarına karşı fikirlerin savunulduğu toplantılar ve gösteriler de yer almaktadır. Mevcut düzene eleştiri getiren gruplar söylem düzeyinde veya fiili müdahale ile ifade özgürlüklerinin sınırlandığı durumlar vardır. • 2013 Taksim Gezi Parkı Protestoları'nda polislin barışçıl gösterileri zor kullanarak dağıtması uluslararası düzeyde kınanmış ve Türk hükümeti'nden vatandaşların toplanma özgürlüğünü gözetmesi gerektiği yönünde uyarılar yapılmıştır. İnsan Hakları aktivistlerinin ifade özgürlüklerinin ihlallerinin örnekleri, Uluslararası Af Örgütü Türkiye 2013 Yıllık Raporunda tanımlanmıştır. Uluslararası Af Örgütü tarafından hazırlanan Gezi Parkı protestoları raporuna göre, Gezi Parkı protestoları, barışçıl gösteri, ifade özgürlüğü gibi hakların ihlali de dahil olmak üzere bir dizi insan hakları ihlalinin beraberinde getirmiştir. • Şiddet içermeyen muhalif görüşleri, devlet politikalarını hedef alan eleştirel söylemleri ve özellikle Kürt hakları ve politikaları hakkında muhalif görüşleri sebebiyle sivil toplum aktivistlerinin ifade özgürlüğünü kısıtlayacak ceza kovuşturmaları vardır. • Gazeteci, insan hakları aktivisti, akademisyen ve sanatçıların muhalif görüşleri sebebiyle kovuşturmaya uğradıkları, yargılandıkları ve ceza aldıkları durumlar tespit edilmiştir. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri			
Alt-bölüm 1.2: Diğer özgürlükler			
İlke 2: Toplanma ve ifade özgürlüğü herkes için güvence altındadır.			
STANDART 3	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Sivil toplum temsilcilerinin, bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla, her türlü medya yoluyla, güvenli şekilde bilgi edinme ve paylaşma hakkı vardır.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, her türlü bilgi kaynağı aracılığıyla iletişim ve bu kaynaklara erişim olanağı sağlar. Yasal engellemeler mevcutsa bunlar istisnai, az sayıda ve uluslararası insan hakları hukukuna dayalıdır. Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gerekçesiz izlenmesini ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınmasını yasaklar. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Anayasa ile herkes için haberleşme özgürlüğü ve haberleşmenin gizliliği garanti altına alınmıştır. Ancak kamu kurumlarına uluslararası standartların gerisinde kısıtlama kararı yetkisi veren düzenlemeler mevcuttur. İlgili yasa uyarınca, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> İnternetin kullanım hakkının sınırlandırılmasına ilişkin hükümet ve kamu kuruluşlarına geniş yetkiler veren düzenlemeler ifade özgürlüğünün sağlanması için sınırlandırılmalıdır. Kanunda yer alan muğlak ifadelerin (genel sağlık, genel ahlak vb.) tanımları netleştirilmeli ve uluslararası standartlar çerçevesinde düzenlenmelidir.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> Uygulamada, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, hiç bir bilgi kaynağına erişimde engelleme söz konusu değildir. İnternet erişimi yaygın ve ucuz maliyetlidir. İnternet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gerekçesiz izlenmesi ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınması gibi bir uygulama ya da bildirilmiş böyle bir durum yoktur. Sosyal ağ gruplarının üyelerinin polisten kötü muamele görmesi söz konusu değildir. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hükümet tarafından internet sansürü yaygındır ve geçtiğimiz yıllarda uygulaması artmıştır. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun siyasi ifade özgürlüğünü önemli ölçüde olumsuz etkilemiştir. Muhafif görüşlere ait web siteleri ve çeşitli web sitelerinin engellenmesi alternatif görüşlere ulaşmanın yollarını tıkamıştır.Engelliweb.com websitesi verilerine göre Temmuz 2014 itibari ile 2008 yılından beri 51043 siteye erişime engelleme kararı verilmiştir. 2013 TÜİK verilerine göre son 3 ay içerisinde toplam nüfusun %48,9'u internete erişim sağlamıştır. İnternet kullanımı geçtiğimiz yıllarda önemli ölçüde artsa da bölgesel farklılıklar sabit olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.Bunlarla beraber, fiyatların düşmesi ve bant genişliğinin artışına rağmen, özellikle yaşlı nüfus için teknolojik okur yazarlığın olmaması sebebiyle internet kullanımı sınırlı kalmaktadır. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun internette yayınlanan içerikler ile ilgili suçları iyi tanımlamamaktadır. Bu durum, keyfi uygulamalara yol açmaktadır. 2011 ve 2012'nin ilk dönem verilerine göre online aktivist ve bloggerları sindirmeye yönelik hukuk dışı tehdit ve baskılar raporlanmamıştır. Ancak, çeşitli STK'ların ve sosyal ağların web sitelerine erişimin zorlaştırılması gibi uygulamalar mevcuttur. Üst düzey yetkililer, çeşitli vesilelerle sosyal medyayı topluma bir tehdit olarak göstermek suretiyle eleştirmiştir. Gezi Parkı protestolarına ilişkin olarak, Twitter üzerinden paylaştıkları mesajlar nedeniyle bazı vatandaşlar daha sonra serbest bırakılmış olmakla birlikte gözaltına alınmıştır. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun Avrupa standartlarına uygun olarak revize edilmelidir.

BÖLÜM 2: STK'LARIN FİNANSAL KAPASİTESİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ İÇİN ÇERÇEVE

Sivil toplum kuruluşları kuruldukları zaman, faaliyetlerini sürdürebilmek için kaynaklara erişme ihtiyacı duyarlar. Matris, STK'lar tarafından genel olarak kullanılan kaynak türlerini, mali yardımlar (vergi avantajları, gelir getirici faaliyetler, bağışlar ve kamu desteği) ve insan kaynakları (çalışanlar ve gönüllüler) olarak ayrıntılandırır. Bu bölümdeki temel ilkeler, sivil toplum kuruluşlarının ve bağışçıların, STK'nın kendi gelirini oluşturma ve yerel kaynakları harekete geçirme becerisinin desteklenmesi

için teşvik edici vergilendirme uygulamalarından faydalanmaları gerektiğinin altını çizer. Kamu desteği olması durumunda, temel ilke bu yardımın şeffaf bir biçimde yapılması ve açıklanabilir şekilde kullanılması yönündedir. Üçüncü ilke, sektör için gerekli, istihdam, gönüllülük ve STK'lara diğer katılımlar yoluyla sürdürülebilir insan kaynağının geliştirilmesini teşvik edecek ve kolaylaştıracak kamu politikalarının ve hukuki koşulların gerekliliğini vurgular.

ÖNCELİKLİ BULGULAR

Türkiye için, Vergi Muafiyeti ve Kamu Yararı Statüleri, Bakanlar Kurulu kararı ile çok sınırlı sayıda STK'lara verilmektedir. Bu statüleri kazanmak STK'lar açısından bürokratik, politik ve şeffaf olmayan süreçlerden geçmeleri gerekse de, bu statülerin kazanımları ve ayrıcalıkları oldukça sınırlı kalmaktadır. Bununla beraber, yardım toplamanın kanunla düzenlenmesi, bu kadar çok koşula bağlanması, süreyle sınırlandırılması gibi yaklaşımlar STK'ların finansal sürdürülebilirlikleri ve mali kaynaklara erişimlerini zorlaştırmaktadır.	Bölüm	2
	Alt Bölüm	2.1
Kamu – sivil toplum ilişkisini düzenleyen ulusal strateji ve yasal çerçeve mevcut değildir. Sivil toplum için ayrılan kamu fonlarının tahsis edilmesinde kolaylaştırıcı olacak, koordinasyonu sağlayacak ve denetleyecek ayrı bir kamu kuruluşu ve kamu fonu mekanizması yoktur. STK'ların faydalanabildiği kamu fonlarının dağıtılmasında şeffaflık ve hesap verilebilirlik kriterlerinin karşılanmadığı yönünde tespitler vardır.	Bölüm	2
	Alt Bölüm	2.2

ÖNERİLER

STK'ların finansal sürdürülebilirliğini desteklemek bakımından vergi kanunu kapsamlı olarak gözden geçirilmeli ve vergi muafiyeti ve kamu yararı statülerini hak kazanma usul ve pratikleri AB ülkelerindeki iyi uygulamalar ile uyumlu hale getirilmelidir. Yardım toplama kanunu vakıf ve derneklerin kanun kapsamından çıkarılarak STK'ların yardım toplama faaliyetlerine özgürlük getirici bir şekilde yeniden düzenlenmelidir.	Bölüm	2
	Alt Bölüm	2.1
Sivil Toplum- Kamu işbirliğini ve kamu finansmanı süreçlerini düzenleyen temel mevzuat ve politika belgeleri katılımcı şekilde hazırlanmalıdır.	Bölüm	2
	Alt Bölüm	2.2

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve

Alt-bölüm 2.1: STK'lar ve bağışçılar için vergisel/mali uygulamalar

İlke 3: STK'lar ve bağışçılar teşvik edici vergi uygulamalarından yararlanırlar.

STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'ların farklı gelirleri için vergi avantajları mevcuttur.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mevzuat, STK'ların kâr amacı gütmeyen faaliyetlerini destekleyen tüm hibe ve bağışlar için vergi muafiyeti sağlar. 2. Mevzuat, STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlar. 3. Mevzuat, STK'ların pasif yatırımları için vergi avantajları sağlar. 4. Mevzuat, ana varlık oluşturmaya izin verir ve ana varlıklar için vergi avantajları sağlar. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STK'ların aldıkları hibeler ve bağışlar vergiden muafır. • Ekonomik faaliyetler için özel avantajlar söz konusu değildir. Dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri ticari işletmeler gibi muamele görmektedir. • Vakıfların menkul kıymetlerinden elde ettikleri gelirlerde vergi avantajı yoktur. Vakıf ve dernekler gayrimenkullerinden kira, iştirak hisselerinden ve hisse senetlerinden temettü, tahvil, YTL ve döviz yatırımları üzerinden de faiz geliri elde edebilirler. Gelir Vergisi Kanunu'na göre bu gelirlerin hepsi üzerinden bu gelirleri ödeyenler tarafından stopaj yoluyla vergi kesintisi yapılması gerekir. • Mevzuat ana varlık oluşturmaya izin verir. STK'lar, ana varlık bağışlarında Veraset Intikal ve Kurumlar Vergilerinden muafır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergi muafiyetlerinin sınırı genişletilmelidir. • STK'ların ekonomik faaliyetleri için belli istisnalar tanımlanmalıdır. • STK'ların pasif yatırımlarında ortaya çıkan vergiler kaldırılmalıdır. • Yardım toplama kanunu vakıf ve derneklerin yardım toplama faaliyetlerini engelleyici hükümleri değiştirilecek şekilde revize edilmelidir. • STK'lar iktisadi işletme kurmaksızın serbest olarak ekonomik aktivite yürütmelidir.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bildirilen hibeler/bağışlar doğrudan ya da dolaylı (gizli) vergiye tâbi değildir. 2. STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlanır ve bu STK'ların faaliyetini destekler. 3. Pasif yatırımlar STK'lar tarafından değerlendirilir ve bu nedenle hiç bir yaptırım uygulanmaz. 4. Ana varlıklar prosedüre bağlı büyük zorluklar çıkmadan oluşturulur ve idari yükler veya yüksek maliyet olmaksızın özgürce işletilir. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bağış ve hibeler vergiden muafır. Dernek ve vakıfların merkezleri dışında bağış toplaması ve gelir getirici faaliyetler yürütmesi Yardım Toplama Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu Kanun yardım toplamayı ağır bürokratik kurallara bağlamakta olup STK'ların mali sürdürülebilirliğini teşvik etmemektedir. • İktisadi faaliyetler için herhangi bir vergi istisnası yoktur. • Pasif yatırımlarda bulunmak serbesttir ancak farklı vergi uygulamaları söz konusudur. • Ana varlık oluşturmak vakıflar için zorunludur. Oluşturulmasında veya işletilmesinde idari bir zorluk bulunmamaktadır. Vakıflar için asgari ana varlık tutarı 50.000 TL'dir. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.1: STK'lar ve bağışçılar için vergisel/mali uygulamalar			
İlke 3: STK'lar ve bağışçılar teşvik edici vergi uygulamalarından yararlanırlar.			
STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Bireysel ve kurumsal bağışlar için teşvikler sağlanır.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mevzuat, STK'lara yapılacak bireysel veya kurumsal bağışlar için vergi indirimleri sağlar. 2. Vergi indirimine tâbi bağış almak için net koşullar vardır ve bunlar çeşitli kamu yararına faaliyetleri içerir. 3. KSS ilgili kamu politikaları STK'ların ihtiyaçlarını göz önüne alır ve programlarına dahil eder. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gerçek ve tüzel kişilerin sadece vergi muafiyeti olan vakıflara ve kamu yararı statüsü bulunan derneklere yaptıkları bağışlarda %5 oranında vergi indirim uygulanmaktadır. Bordrolu olarak çalışan gerçek kişiler tarafından yapılan bağışlarda ise vergi indirim uygulaması yoktur. • Vergi indirim için gerekli olan koşullar mevzuatta düzenlenmiştir. • Devletin, STK'ların ihtiyaçlarını gözetin bütüncül bir KSS politikası ya da stratejisi bulunmamaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurum ve bireylerin yapacağı bağışlardaki vergi teşvikleri artırılmalıdır. • Bordrolu çalışanların bağışlarının vergiden düşülmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. • Vergi muafiyeti alabilecek kuruluşların çerçevesi genişletilmelidir. • KSS politikaları teşvik edilmeli ve belli vergisel istisnalar tanımlanmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bireysel ve kurumsal bağışlarla ilgili vergi indirim almak için işlevsel bir prosedür mevcuttur. 2. STK'lar kurumsal sosyal sorumluluğun desteklenmesi konusunda devletin ortaklarıdır. 3. İnsan hakları ve izleme kuruluşları da dahil, kamu yararı açısından temel alanlarda faaliyet gösteren STK'lar vergi indirimine tâbi bağışlardan yararlanabilirler. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bireysel ve kurumsal bağışlar için vergi indirim Bakanlar Kurulu tarafından verilen özel bir statü olan vergi muafiyeti (vakıflar) ve kamu yararı statüsü (dernekler) ile sınırlanmıştır. • KSS ile ilgili özel bir düzenleme veya teşvik mekanizması bulunmamaktadır. • Yalnızca vergi muafiyeti ve kamu yararı statüsüne sahip kuruluşlar vergi indirimine tabi bağışlardan yararlanabilirler. 2014 verilerine göre, vergi muafiyeti statüsüne sahip vakıfların oranı %0,5; kamu yararı statüsüne sahip derneklerin oranı ise %0,04'dür. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve

Alt-bölüm 2.2: Kamu desteği

İlke 4: STK'lara kamu desteği şeffaf bir şekilde sağlanır ve sorumlu bir şekilde harcanır.

STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'ların kurumsal gelişimi, proje desteği, AB'nin ortak yatırımları ve diğer mali yardımlar için kamu fonları mevcuttur.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. STK'ların kurumsal gelişimi için kamu desteğini, proje desteğini ve AB destekli projelerin ortak finansmanını düzenleyen bir mevzuat veya ulusal politika (belge) vardır. 2. Kamu fonlarının STK'lara dağıtılması için ulusal seviyede bir mekanizma vardır. 3. STK'lara ayrılacak kamu fonları devlet bütçesinde açıkça planlanır. 4. STK'ların kamu fonu dağıtım sürecinin her aşamasına katılımı için açık prosedürler vardır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB), Türkiye'de Avrupa Birliği tarafından finanse edilen programlar çerçevesinde dağıtılan hibelerin, gerçekleşen iş, mal ve hizmetlerin Avrupa Birliği idari usullerine uygun biçimde uygulanmasını sağlar. Diğer devlet destekleri için bütüncül bir mevzuat yoktur. • AB fonları için ulusal bir birim(MFİB) mevcuttur. Diğer fonlar münferit olarak ilgili kamu kurumları ve bakanlıklar tarafından dağıtılır. • Devletin özel bir bütçesi yoktur. Bakanlıklar Kanun çerçevesinde aldıkları yetkiyle bütçe ayırabilirler. • STK'ların kamu fonlarının dağıtım sürecinde yer almasıyla ilgili özel düzenleme mevcut değildir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu finansmanı ve fon dağıtımı için mevzuatta ilgili değişiklikler yapılmalı ve ulusal bir strateji geliştirilmelidir. • STK'lara dağıtılacak fonlar her sene kamu tarafından ilan edilmelidir. • Fon dağıtım süreci şeffaf olmalı ve her aşaması STK'ların katılımına açık olmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mevcut kamu fonları STK sektörünün ihtiyaçlarını karşılar. 2. Kamu fonunun dağıtım ve/veya dağıtımının izlenmesi konusunda belirgin yetkisi olan kamu kurumları mevcuttur. 3. Fon tahsisi öngörülebilirdir, yıldan yıla büyük değişiklikler göstermez ve STK'lara ayrılan bütçedeki meblağın anlaşılması kolaydır. 4. STK'ların kamu fonu dağıtım sürecine katılımı şeffaftır. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STK'ların kurumsal altyapılarını ve faaliyetlerini destekleyen düzenli ve sürekli bir kamu fonu bulunmamaktadır. Bakanlıkların STK'lara aktardıkları az bütçeli fonlar vardır ancak bu kaynaklar yetersiz kalmaktadır. "Kamu fonları, STK'lara Bakanlıklar ve proje ortaklığı mekanizmaları aracılığıyla tahsis edilmekte olup, nadiren hibe tahsisi veya hizmet sözleşmeleri aracılığıyla sağlanmaktadır." • Fon dağıtan Bakanlıklar dağıtımın izlenmesinden de sorumludur. Genel bütçe denetimi Maliye Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. • Kamu fonları şeffaf yöntemlerle dağıtılmadığı için, STK'lara tahsis edilen fonları öngörmek mümkün değildir. Fon miktarının tespiti Bakanlıkların inisiyatifine bırakılmıştır ve yıldan yıla değişiklikler gösterebilir. • Kamu fonları şeffaf yöntemlerle dağıtılmamaktadır. STK katılımını belirleyen kurallar tanımlanmamıştır. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.2: Kamu desteği			
İlke 4: STK'lara kamu desteği şeffaf bir şekilde sağlanır ve sorumlu bir şekilde harcanır.			
STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Kamu fonları, belirlenmiş ve şeffaf bir yöntemle dağıtılır.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kamu fonu dağıtım sürecinde prosedür şeffaf ve yasal yönden bağlayıcıdır. 2. Seçim için kriterler açık ve önceden duyurulur. 3. Karar verme aşamasında anlaşmazlıkların çözümüyle ilgili kesin prosedürler mevcuttur. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu idareleri bütçelerinden dernek ve vakıflara yardım yapılması ile ilgili şartları, yardım taleplerinin değerlendirme koşullarını, yardımların kullanılmasını, izleme ve denetleme esaslarını, idarelerin düzenleme yapma yetkileri ve yardımların kamuoyuna açıklanması Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen yönetmelikle düzenlenmiştir. İlgili bakanlıklar bu yönetmeliği esas alarak bütçelerinden dernek ve benzeri kuruluşlara yardım yapılması hakkında yönergeler ve yönetmelikler ile düzenlemişlerdir. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, ayrıca başvuru kılavuzu düzenlemiş ve son yıllarda verdikleri desteklerin miktarını ve desteklenen projeler websitelerinde ilan etmişlerdir. Kamu fonu dağıtımını ilgili Bakanlıklarda oluşturulan komisyonların takdirlerine bırakılmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, komisyon kararları; başvuran projelerin tamamını, seçilen projelerin tercih edilme nedenlerini belirtmez. • Seçim kriterleri başvuru kılavuzu hazırlayan Bakanlıklar tarafından açıklanır. • Seçim kriterlerinden doğan anlaşmazlıklarla ilgili ilgili düzenlemeler mevcuttur. Ancak bu prosedürler Bakanlığa göre farklılık göstermektedir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu fonu dağıtım süreci şeffaf kriterlere dayalı olmalıdır. • Seçim sürecindeki anlaşmazlıklarda STK'ların itiraz hakkı bulunmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fon tahsisi prosedürleriyle ilgili ve fon ayrılan projelerle ilgili bilgiler kamuoyuna açıktır. 2. Kamu kurumları prosedüre uygun hareket eder ve düzenli bir şekilde uygular. 3. Başvuru koşulları STK'lar için masraflı ve bürokratik açıdan zor değildir. 4. İhaleler adil ve çıkar çatışması durumları önceden bildirilir. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STK'lar için ayrılan kamu fon ve destekleri için başvuru ve süreçlerini düzenleyen şeffaf mekanizmalar olmadığı için bakanlıklar tarafından sivil toplum için tahsis edilen fonlar için toplam bütçe, seçim kriterleri ve seçilebilme koşulları çoğu zaman belirtilmemektedir. AB finansmanı dışında kalan Bakanlık fonları için ortak uygulamalar bulunmamaktadır. Bununla beraber bakanlıklar toplam bütçeyi ilan etseler bile, kaynakların dağılımı ile ilgili ayrıntılı bilgiler kamu ile paylaşılmamaktadır. • Bakanlıkların STK'lara mali destek vermesi noktasında ortak bir anlayış ve uygulamanın henüz oluşmadığı görülmektedir. • Kamu fonlarına başvurmak STK'lar için ek bir maliyet yaratmaz. Bürokratik koşullar fonda değişiklik gösterebilir. • İhalelerin adilliyi ile ilgili veri bulunmamaktadır. Bazı bakanlıklar (mesela İçişleri Bakanlığı) fon sağlama sürecinde, başvuruları değerlendirmek için valilik görüşü istemektedirler. Bu şekilde görüş alınması da hibelerin adil ve çıkar çatışmasından tamamen arınmış bir şekilde verilip verilmediği yönünde endişeler yaratmaktadır. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve

Alt-bölüm 2.2: Kamu desteği

İlke 4: STK'lara kamu desteği şeffaf bir şekilde sağlanır ve sorumlu bir şekilde harcanır.

STANDART 3	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Kamu fonlarının dağıtım süreciyle ilgili nesnel bir mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme sistemi mevcuttur.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kamu fonlarının dağıtımıyla ilgili prosedür, mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme için kesin kurallar belirlenir. 2. Fonları amacının dışında kullanan STK'lar için belirlenmiş, prosedürün ihlaliyle orantılı yaptırımlar vardır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu fonlarının dağıtım, mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme ile ilgili genel hükümler 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile düzenlenmiştir. Ancak bu kanunda sivil toplum ile ilgili olarak ayrıca özel düzenleme bulunmamaktadır. • Aynı kanun prosedürün ihlali durumunda uygulanacak yaptırımları da düzenler. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu fonlarının dağıtımıyla ilgili ulusal standartlar belirlenmelidir.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İzleme kesintisiz olarak ve önceden belirlenmiş, nesnel göstergelere uygun olarak yürütülür. 2. Kamu fonlarının etkileri/sonuçlarıyla ilgili, kamu kurumları tarafından düzenli değerlendirme yapılır ve sonuçları kamuoyuyla paylaşılır. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İzlemenin nasıl yapıldığına dair veriler bulunmamaktadır. Bazı Bakanlıkların (İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı ve SODES özelinde Kalkınma Bakanlığı) bünyesinde özel İzleme ve Değerlendirme Birimleri bulunmaktadır ancak kullanılan yöntemler ve sonuçları bilinmemektedir. • Kamu fonlarının etki/sonuçlarıyla ilgili kamu kuruluşları tarafından düzenli bir değerlendirme yapıp yapılmadığı ile ilgili veriler yoktur. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.2: Kamu desteği			
İlke 4: STK'lara kamu desteği şeffaf bir şekilde sağlanır ve sorumlu bir şekilde harcanır.			
STANDART 4	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Devletin aynı desteği mevcuttur.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hukuki çerçeve, kamu kurumlarının STK'lara kamu mülkiyeti tahsis, ücretsiz kiralık alan (sınırlı süreli), ücretsiz eğitim, danışmanlık hizmetleri ve diğer kaynaklar gibi aynı yardımlarda bulunmasına izin verir. Aynı yardımlar açıkça belirlenmiş süreçlere bağlı kalınarak, nesnel kriterlere göre yapılır ve hiç bir gruba ayrıcalık tanınmaz. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5072 Sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanununun 2. Maddesine göre, "Dernek ve vakıflar, kamu kurum ve kuruluşlarının ismini alamaz, bu kurum ve kuruluşların hizmet binaları ve müştemilatı içinde faaliyet gösteremez ve bu kuruluşlara ait araç ve gereci kullanamaz." Ancak, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 29. maddesi gereğince merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla ve kamu yararı gözetilerek, dernek ve vakıflara yardım yapılabilir ve ortak hizmet projeleri gerçekleştirilebilir. İyi tanımlanmış uygulamalar söz konusu değildir. Ayrıcalık yapılmasıyla ilgili bir veri bulunmamaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun değiştirilerek, şeffaf tanımlanmış mekanizmalar yoluyla kamunun STK'lara aynı ve nakdi yardımları yaygınlaştırılmalı ve genişletilmelidir.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> STK'lar aynı devlet yardımlarından faydalanırlar. Aynı devlet yardımı sağlanırken, STK'lara diğer kuruluşlarla eşit veya bunlara nazaran daha destekleyici davranılır. Devletin aynı yardımları yalnızca kendi icraatlarını eleştirmeyen STK'lara sağladığı ya da eleştirel STK'ları yardımdan yoksun bıraktığı veya vefa/bağlılık, siyasi ilişki gibi ya da diğer hukukla bağdaşmayacak nedenlerle ayrımcılık yaptığı durumlar söz konusu değildir. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5072 sayılı çerçeve Kanun kamu yardımlarını yasaklarken özellikle yerel düzeyde farklı uygulamalar olduğu görülmektedir. Eşit davranılma konusunda veri yoktur. Bu konuda bir veri bulunmamaktadır. Ancak ayrımcılık yapıldığı fikrini destekleyen örnekler mevcuttur. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.3: İnsan kaynakları			
İlke 5: Kamu politikaları ve yasal ortam, STK'larda istihdamı, gönüllülüğü ve STK'larla diğer ilişkileri teşvik eder.			
STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'lara diğer sektörlerde çalışanlarla eşit muamele edilir.	Mevzuat: 1. Mevzuat ve politikalar, STK'lara diğer sektörlerdeki çalışanlarla eşit şekilde muamele edilmesini sağlar.	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> STK'lar diğer sektörlerde olduğu gibi İş Kanununa tabidir. Bu Kanunda STK çalışanları için özel düzenlemeler bulunmamaktadır. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Devletin STK'larda istihdamı teşvik edecek özel politikalar geliştirmelidir. STK'larla ilgili istatistikler ulusal sistemde konsolide edilmelidir.
	Uygulama: 1. İstihdam için devletin teşvik ettiği programlar varsa STK'lar da diğer sektörlerle eşit muamele görür. 2. Kâr amacı gütmeyen sivil toplum sektöründeki çalışan sayısı ile ilgili düzenli istatistikler tutulur.	Uygulama: <ul style="list-style-type: none"> Devletin STK'lar için özel bir istihdam politikası bulunmamaktadır. Dernekler Dairesi Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından tutulan istatistikler bulunmakla birlikte bunların ulusal istatistik sistemine girilip girilmediği bilinmemektedir. 	Uygulama:

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.3: İnsan kaynakları			
İlke 5: Kamu politikaları ve yasal ortam, STK'larda istihdamı, gönüllülüğü ve STK'larla diğer ilişkileri teşvik eder.			
STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Gönüllülük için elverişli politikalar ve mevzuat vardır.	Mevzuat: 1. Mevzuat gönüllülüğü teşvik eder, en doğru idari uygulamaları içerir ve aynı zamanda kendiliğinden gelişen gönüllülük uygulamalarına izin verir. 2. Gönüllülüğün gelişmesi ve özendirilmesi için teşvikler ve devlet destekli programlar vardır. 3. Gönüllülükle ilgili STK ve gönüllü arasındaki ilişkiyi açıkça tanımlayan süreçler ve koruyucu önlemler vardır.	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Gönüllülükle ilgili özel bir düzenleme mevcut değildir. Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumlarında sosyal sorumlulukla ilgili dersleri özendirilmektedir. Toplum merkezlerinde gönüllülükle ilgili çalışmalar yürütülmektedir. Üniversiteler sosyal sorumlulukla ilgili dersler açmaktadır. Ancak bütüncül bir devlet politikası mevcut değildir. STK ve gönüllü arasındaki ilişkileri düzenleyen özel bir düzenleme mevcut değildir. Bazı STK'ların kendi gönüllülük politikalarını geliştirdikleri bilinmektedir. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Gönüllülük ile ilgili ulusal bir tanım ve strateji geliştirilmelidir. Gönüllülük politikaları oluşturulan tanım ve strateji kapsamında geliştirilmelidir. Yasal mevzuat gönüllülerin ve gönüllülerle çalışan STK'ların hak ve sorumluluklarını güvence altına alacak ancak gönüllülüğün çeşitliliğini kısıtlamayacak şekilde geliştirilmelidir.
	Uygulama: 1. Teşvikler ve programlar şeffaf ve STK'ların faydalanmasına açıktır. Politika belgesi, strateji belgesi ya da mevzuat tam olarak uygulanmakta, izlenmekte ve dönemsel olarak, katılımcı bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. 2. Gönüllülük esasına dayalı faaliyetlerin düzenleyicileri ya da gönüllüler için idari prosedürler karmaşık ve masraflı değildir. 3. Gönüllülük her şekilde olabilir; gönüllülüğün engellendiğine dair hiç bir şikayet yoktur.	Uygulama: <ul style="list-style-type: none"> Bu konuyla ilgili özel bir mevzuat veya politika belgesi bulunmamaktadır. Özel bir düzenleme yoktur. Gönüllü çalışma ile ilgili bir yasal dayanak olmadığı için, gönüllülerle çalışan bir STK'nın sigortasız işçi çalıştırmak gereğiyle yüklü bir mali cezaya çarptırıldığı bilinmektedir. 	Uygulama:

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.3: İnsan kaynakları			
İlke 5: Kamu politikaları ve yasal ortam, STK'larda istihdamı, gönüllülüğü ve STK'larla diğer ilişkileri teşvik eder.			
STANDART 3	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Eğitim sistemi sivil katılımı teşvik eder.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yaygın eğitim politika/strateji/mevzuat aracılığıyla teşvik edilir. 2. Sivil toplumla ilgili konular, eğitim sisteminin her seviyesinde resmi müfredata dahil edilir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Özel bir düzenleme bulunmamaktadır. • Yaygın ve sistematik bir şekilde eğitim sisteminde sivil toplum ile ilgili konular yer almamaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sivil toplumla ilgili konuların müfredata eklenmesi ve sivil katılımın eğitim aracılığıyla teşvikiyle ilgili strateji ve belgeler oluşturulmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eğitim sistemi, STK'lara sivil katılım olasılıklarını teşvik eder. 2. STK'lar tarafından örgün eğitim yapılmasına yönelik engeller yoktur. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bütüncül uygulamalar bulunmamaktadır. Ancak örgün eğitimde resmi müfredata Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi kapsamında sivil toplum ile ilgili konuların adapte edilmesi yönünde pilot çalışmalar yapılmaktadır. • STK'ların örgün eğitim yaptığı az sayıda örnek mevcut olmak ile birlikte; çeşitli eğitici eğitimleri, kapasite geliştirme çalışmaları çerçevesinde örgün ve yaygın eğitime katkı verdikleri örnekler gözlenmektedir. 	<p>Uygulama:</p>

BÖLÜM 3: KAMU KURUMLARIYLA STK İLİŞKİLERİ

Üçüncü ve son bölüm, Kamu ve STK ilişkisine odaklanır. Bu bölümdeki ilkeler hükümet-STK ilişkisine uygulanabileceği gibi STK-meclis ve yerel yönetimlerle ilişkilerine de uygulanabilmektedir. Bu üçüncü bölüm üç alt bölüme ayrılmıştır. İlk alt bölüm, işbirliği için çerçeve ve uygulamalarla ilgilenir ve temel ilke, devam eden kamu-STK işbirliğinin ve sivil toplum kuruluşlarının gelişmesi için, ilişkinin dayanağı olarak oturmuş bir stratejik yaklaşım

gerektirir. İkinci alt bölüm, politika ve yasaların vatandaşlar ve STK'ların yoğun katılımıyla yapılmasının sağlanmasına Türkiye için artan talebe dikkat çeker. Üçüncü bölüm ise, yeni bir alan olarak çeşitli hizmetlerin (ör: sağlık, sosyal hizmetler, araştırma vb.) STK'lara ihale yoluyla veya delege edilmesiyle, STK'lar tarafından sağlanması ve artan işbirlikleri konularını içermektedir.

ÖNCELİKLİ BULGULAR

Kamu - sivil toplum ilişkisini düzenleyen ulusal strateji ve yasal çerçeve mevcut değildir. STK'ların karar alma mekanizmalarına katılımı sağlanamamaktadır.	Bölüm	3
	Alt Bölüm	3.1
STK'ların hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olması bir pratik olarak gelişmemiştir. İlgili mevzuat STK'ların hizmet sağlanmasını teşvik edecek özel şartlar içermemektedir.	Bölüm	3
	Alt Bölüm	3.3

ÖNERİLER

Sivil Toplum- Kamu işbirliği süreçlerini düzenleyen temel mevzuat ve politika belgeleri katılımcı şekilde hazırlanmalıdır.	Bölüm	3
	Alt Bölüm	3.1
STK'lar ile imzalanan hizmet sözleşmeleri ile ilgili özel maddeler yasal mevzuatta yer almalıdır. Bu özel maddeler STK'ları hizmet sağlayıcı olarak tanımalı ve şeffaf bir şekilde STK'ların hizmet sağlayıcı olarak seçilmeleri için hizmet ihalesi prosedürleri belirlenmelidir.	Bölüm	3
	Alt Bölüm	3.3

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Alt-bölüm 3.1.: İşbirliği için çerçeve ve uygulamalar

İlke 6: Kamu-STK işbirliği ve STK'ların kapasitesinin güçlenmesi için stratejik yaklaşım mevcuttur.

STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Devlet, politikalar ve stratejiler aracılığıyla, sektörün gelişmesinin ve sektörle işbirliğinin önemini kabul eder.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kamu-STK ilişkisi ve sivil toplumun gelişmesiyle ilgili strateji belgeleri vardır. 2. Strateji belgesi hedefler, önlemler, mevcut fonların yanı sıra sorumlulukları (göstergeler içeren hareket planları) net bir şekilde belirtmektedir. 3. Strateji belgesi, STK'lara danışılarak/STK'ların tavsiyesiyle geliştirilen önlemleri içerir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genel bir strateji bulunmamaktadır. Ancak Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik, ilgili bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan taslak Başbakanlığa sunulmadan önce sivil toplumun görüşlerinin alınmasını düzenleyen hükümler içerir. Ayrıca ilgili bakanlıkların strateji belgelerinde bakanlığın faaliyet alanındaki STK'ların bulunması ve paydaşların işbirliğine açık olması gibi hükümler yer almaktadır. • Genel bir strateji belgesi bulunmamakla birlikte bakanlıklar ve çeşitli kurumlar 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince hazırlanan Stratejik Planında strateji dokümanlarında kamu kesimi ile sivil toplum arasında iletişime ve ortak hedeflere dönük işbirliğine atıfta bulunmaktadır. • Genel bağlayıcı bir belge olmamakla birlikte bazı kamu kurumları stratejik planlama yaparken STK'lara danışmaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sivil toplum-kamu işbirliğinin çerçevesini çizen temel bir belge katılımcı bir şekilde hazırlanmalıdır. • Oluşturulacak strateji belgesi çerçevesi katılımcı, şeffaf, eşitlikçi, kriterlere göre oluşturulmalı ve STK'ların görüş bildirmelerine olanak sağlayan mekanizmalar sağlamalıdır. • İzleme ve değerlendirme mekanizmaları oluşturulmalı ve STK'lar burada da eşit paydaşlar olarak yer almalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Farklı çalışma alanlarından STK'lar strateji belgesi geliştirme, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin tüm aşamalarına düzenli olarak katılır. 2. Kamu ve STK'lar arasındaki işbirliğinin ve sivil toplumun kapasitesinin geliştiğini ve strateji belgesinde öngörülen önlemlere göre veya bunlardan daha iyi uygulandığını gösteren örnekler vardır. 3. Strateji belgesinin uygulanması izlenir, değerlendirilir ve belge düzenli olarak gözden geçirilir. 4. Kamu-STK işbirliği ve sivil toplumun gelişmesi için devlet politikaları sektörteki farklılıkları gözönüne alan resmi istatistik kurumunun topladığı güvenilir verilere dayanır. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Garanti altına alınmış bir STK katılımı yoktur. STK'lar ilgili kamu kurumlarından gelen davet ile sürece katılabilmektedir. • Buna dair bir veri bulunmamaktadır. • İzleme ve değerlendirme süreci söz konusu değildir. • Dernekler Dairesi Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü sivil toplum ile ilgili resmi istatistik verilerini tutmaktadır. Ancak bu veriler Kamu –STK işbirliğinin gelişmesi çerçevesinde ele alınmamakta ve ulusal istatistik sistemine aktarılmamaktadır. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Alt-bölüm 3.1: İşbirliği için çerçeve ve uygulamalar

İlke 6: Kamu-STK işbirliği ve STK'ların kapasitesinin güçlenmesi için stratejik yaklaşım mevcuttur.

STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Devlet, kurumlarının çalışmaları aracılığıyla, sektörün gelişmesinin ve sektörle işbirliğinin önemini vurgular.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. STK'larla işbirliğini kolaylaştırma yetkisi olan, ulusal seviyede bir kuruluş veya mekanizma (ör: İşbirliği Birimi/Dairesi; bakanlıklar bünyesinde işbirliği danışma birimleri; işbirliği kurulu) vardır. 2. STK'ların, yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) tarafından alınan kararlara katılması konusunda bağlayıcı hükümler vardır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulusal seviyede bir kuruluş ve mekanizma yoktur. • Bağlayıcı hükümler bulunmamaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sivil toplum ile ilişkiler kamunun stratejik baktığı bir alan değildir. Sivil toplumla ilişkileri doğrudan yürütecek kamu kuruluşları yetkilendirilmeli/oluşturulmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ulusal seviyedeki kuruluş veya mekanizmaların yeterli kaynakları ve STK-kamu diyalogunu kolaylaştırmak, zorlukları müzakere etmek ve sivil toplumun gelişmesi için temel politikalar önerme yetkileri bulunur. 2. Yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) STK'lara düzenli olarak danışır ve STK'ları karar alma ve diğer süreçlere dahil eder. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Düzenleyici ve denetleyici kurumlar olan Dernekler Dairesi Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü bünyesinde Kamu-STK ilişkilerine dair özel bir mekanizma bulunmamaktadır. • Eşitlikçi, sürekliliği olan, erişilebilir mekanizmalar bulunmadığından konuyla ilgili bütüncül bir uygulama yoktur. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Alt-bölüm 3.2: Politika geliştirme ve karar alma süreçlerine katılım

İlke 7: STK'lar politika geliştirme ve karar alma süreçlerine etkin olarak dahil edilirler.

STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'ların karar alma sürecine katılımını, dolayısıyla STK katkısının zamanında olmasını sağlayan standartlar vardır.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. STK'ların politika oluşturma ve karar alma süreçlerine katılımı konusunda, her politika oluşturma sürecinde yerine getirilmesi gereken asgari koşulları belirleyen en doğru düzenleyici uygulamalarla uyumlu, açıkça tanımlanmış standartlar vardır. 2. Kamu politikaları, kamu kurumlarındaki işlere STK katılımı konusunda, kamu personeline eğitim programları/egitimler sağlar. 3. Hükümetin, ilgili bakanlıkların ve diğer devlet kurumlarının iç düzenlemelerinde, STK katılımını koordine etmek, izlemek ve raporlamak için, belirlenmiş birimler ya da personel vardır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STK'ların karar alma süreçlerine katılımı ile ilgili kurallar Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'de belirtilmiştir. Yönetmelikte STK'lara danışma zorunluluğu olmamasından dolayı STK'ların sürece katılımı davet usulü ile ve genel olarak kararlara itiraz etme veya onaylama şeklinde gerçekleşmektedir. • Bütüncül bir yaklaşım yoktur. • Münferit olarak ilgili bakanlıkların ve kamu kurumlarının çeşitli birimlerince sivil toplum ile işbirliklerini yürüten kişiler çalışmaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STK'ların karar alma süreçlerine katılımını tanımlayan mevzuat kamu açısından bağlayıcı değildir. Sivil toplum katılımının garanti altına alındığını düzenleyen hükümler, standartlar ile beraber ilgili mevzuata eklenmelidir.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kamu kurumları, politika/yasal girişimlerin başlangıç aşamasında, ilgilenen tüm STK'ları, yorumlarını almak üzere düzenli olarak davet eder. 2. STK'lara, taslak belgelerin içeriğiyle ve danışma sürecinin ayrıntılarıyla ilgili yeterli bilgi sağlanır ve cevap vermek için gerekli süre tanınır. 3. Danışma sürecinin sonuçlarına dair geribildirim, bazı önerilerin neden dikkate alınmadığının açıklamasıyla birlikte, kamu kurumları tarafından paydaşlara açık ve yazılı olarak yapılır. 4. Kamu politika taslaklarını hazırlamakla görevli kamu personelinin çoğu gerekli eğitim programlarını/ eğitimi başarıyla tamamlamıştır. 5. Kamuoyuna danışma sürecini koordine eden ve izleyen birimlerin/personelin çoğu konu hakkında bilgili ve yetkindir. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu-STK ilişkileri süreklilik arz etmemektedir ve kamu kurumlarının yöneticilerinin inisiyatifine bırakılmıştır. Kamusal politikalara STK katılımını düzenleyen, taraflar için belirli, eşitlikçi, sürekliliği olan erişilebilir mekanizmalar bulunmamaktadır. • Mevzuat hazırlama usul ve esaslarını düzenleyen yönetmelik, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve STK'ların taslaklara otuz gün içinde görüş verebileceğini, aksi takdirde olumlu görüş verilmiş olacağını belirtmektedir. Ayrıca, uygulamada görüş istendiği nadir durumlarda STK'lara 30 günden çok daha kısa süre tanınmaktadır. • Danışma süreçlerine dair geribildirim, müzakere ve birlikte çalışma yöntemlerini belirleyen nesnel mekanizmalar yoktur. • İlgili bakanlık ve kamu kuruluşları strateji belgelerinin hazırlanma süreçlerinde kamu personeline çeşitli eğitimler verilmiştir. Bu eğitimlerin içeriği ve sayısı bilinmemektedir. • Bu konuda ölçümleme yapılabilecek veriler bulunmamaktadır. Ancak, sivil toplum ile yapılan istişare toplantılarına göre genellikle bilgi düzeyleri ve yetkinlikleri STK'lar tarafından eksik veya yetersiz bulunmaktadır. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Alt-bölüm 3.2: Politika geliştirme ve karar alma süreçlerine katılım

İlke 7: STK'lar politika geliştirme ve karar alma süreçlerine etkin olarak dahil edilirler.

STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Tüm politika ve yasa tasarıları, en kısa sürede kamuoyunun erişimine açılır.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yürürlükteki mevzuat, kamu kuruluşlarının, tüm taslak yasayı/politikaları veya yasanın son halini kamuoyuna açık hale getirmesini zorunlu kılar; istisnalar açıkça tanımlanmıştır ve uluslararası kurallar ve örnek doğru uygulamalarla uyumludur. 2. Kamuya ait bilgilere/belgelere erişim için nesnel mekanizmalar ve prosedürler vardır. 3. Kamu personeli/birimleri için, kamuya ait bilgilere erişimle ilgili yasal koşulların ihlali halinde, kesin olarak belirlenmiş yaptırımlar mevcuttur. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mevzuat Hazırlama Usul ve Esaslarını düzenleyen Yönetmelik kamuoyunu ilgilendirmesi halinde ilgili bakanlık tarafından, görüş değerlendirme sürecinde kullanılmak üzere, tasarıların internet, basın veya yayın aracılığıyla kamuoyunun bilgisine sunulabileceğini düzenleyen hükümler içermektedir ancak bağlayıcı değildir. • Hazırlanan mevzuatın yayınlanması kamu kurumunun inisiyatifine bırakılmıştır. • Bilgi Edinme Kanunu ceza hükümleri altında kanunun uygulanmasında ihmâli, kusuru veya kastı bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında cezai hükümler düzenlenmiştir. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamunun hazırladığı tüm taslak mevzuat ve politika belgeleri herkese açık olmalı, sivil toplumun görüş bildirebilmesi için gerekli mekanizmalar geliştirilmeli ve makul bir süre tanınmalıdır. • Bilgi Edinme Kanunu'nun uygulanmasında rastlanan sıkıntıların çözülmesi için mevzuat daha bağlayıcı hale getirilmeli, kısıtlar kaldırılmalıdır.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kamu kuruluşları, hukuken belirlenmiş istisnalar olmadıkça, tüm taslak yasayı/politikaları veya yasanın son halini yayımlar. 2. Kamu kuruluşları, hukuken belirlenen süre içinde kamuya ait bilgilere ulaşma taleplerinin çoğunu karşılar, red nedenlerini belirli bir formatta yazılı olarak açıklar ve itiraz hakkının ve itiraz prosedürünün altını çizer. 3. Mevzuatın ihlali halinde yaptırım uygulanır. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taslak mevzuatların yayınlanmasında bir artış olmakla birlikte tüm tasarıların yayınlanması söz konusu değildir. • Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde yapılan başvurularda uygulamada sıkıntılar devam etmektedir. Başvuru prosedürleri farklılık göstermekte, başvurulara yasa ile belirlenen süre içinde cevap verilmediği durumlar yaşanmakta ve sorulara ek araştırma gerektirdiği gerekçesiyle cevap verilmemesi ya da yetersiz cevap verilmektedir. • Bazı girişimler olduğu bilinmekle birlikte, yaptırım uygulandığı yönünde veri bulunmamaktadır. 	<p>Uygulama:</p>

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Alt-bölüm 3.2: Politika geliştirme ve karar alma süreçlerine katılım

İlke 7: STK'lar politika geliştirme ve karar alma süreçlerine etkin olarak dahil edilirler.

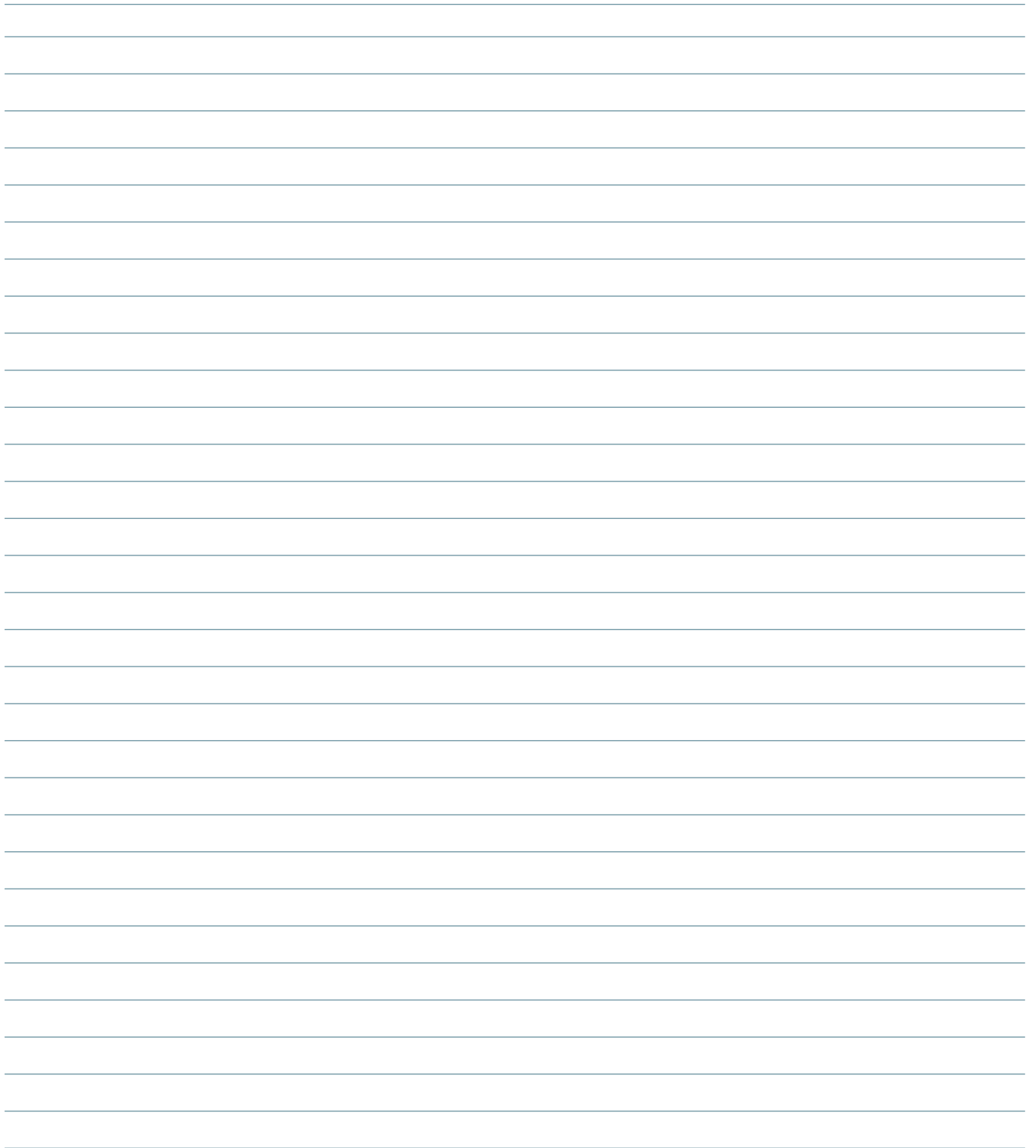
STANDART 3	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK temsilcileri sektörler arası kurullarda eşit ortaktır ve objektif olarak belirlenmiş süreçler ve kriterlere göre seçilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Yürürlükteki mevzuat, kamu kuruluşlarının, oluşturdukları farklı karar alma ve/veya danışma kurullarına, STK temsilcilerini davet etmelerini gerektirir. Sivil toplumun uygun bir biçimde temsiliyi sağlamak için, şeffaf ve önceden belirlenmiş kriterlere dayalı kesin kurallar vardır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> STK'ların sürece katılımı yasal olarak zorunlu değildir. Kriterler bulunmamaktadır. 	<p>Mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Karar alma süreçlerine STK temsilcilerinin katılımını sağlayacak ilgili hükümler, şeffaf ve eşitlikçi standartlar ile beraber mevzuata eklenmelidir.
	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> Sivil toplumu ilgilendiren konular ve politikalarla ilgili karar alma ve danışma kurullarına genellikle STK temsilcileri de dahil edilir. Bu kurullardaki STK temsilcilerinin, görüşlerini herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan özgürce sunması ve savunması sağlanır. STK temsilcileri, adil ve şeffaf seçim süreci sonucunda seçilir. Bu tür kurullara katılmak, STK'ların alternatif savunuculuk yollarını kullanmasını veya bahsi geçen kurumun görüşüyle uyumlu olmayan alternatif görüş açılarını desteklemesini engellemez. 	<p>Uygulama:</p> <ul style="list-style-type: none"> Uygulamalar kamu kurumları ve bakanlıklar arasında farklılık göstermektedir. Destekleyici veriler bulunmamakla beraber, olumsuz örneklerin olduğu fikrini destekleyen bilgiler mevcuttur. Katılan STK ve temsilcilerinin seçim süreci için nesnel mekanizma ve prosedürler tasarlanmamıştır. Bazı STK'lar seçim süreçlerinde kişisel ilişkiler bazında ve kuruma göre uygulanan kriterlerin etkili olduğundan bahsetmektedir. Destekleyici bir mekanizma oluşmamakla birlikte savunuculuk yaparken farklı yöntemler kullanan STK'ların olduğu bilinmektedir. 	<p>Uygulama:</p>

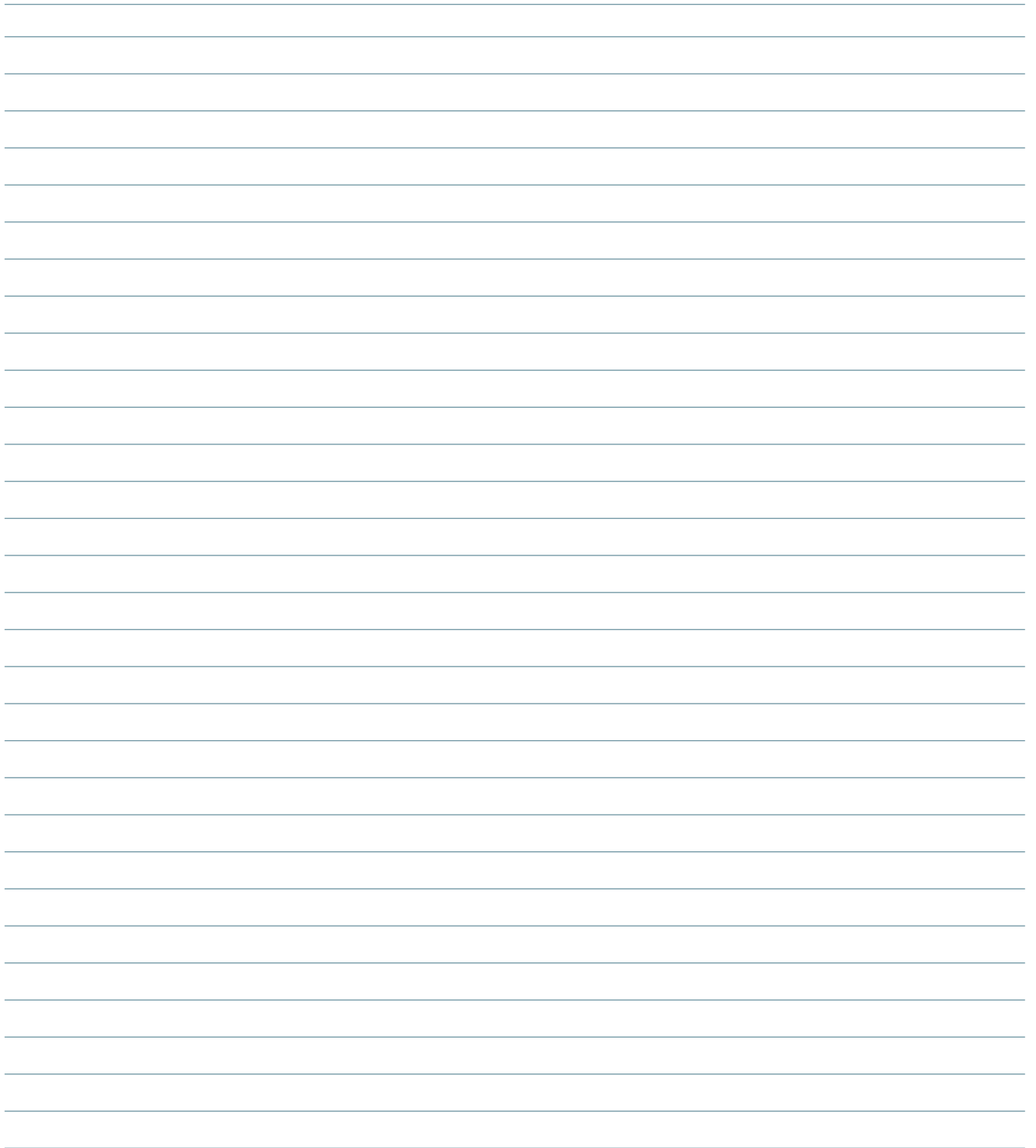
Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi			
Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği			
İlke 8: Koşullar, hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olmasını destekler niteliktedir.			
STANDART 1	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
STK'lar farklı alanlarda hizmetler verirler ve kamu sözleşmeleri için diğer hizmet sağlayıcılarla eşit koşullarda rekabet ederler.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none"> Yürürlükteki mevzuat STK'ların eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi çeşitli alanlarda hizmet sağlamasına izin verir. STK'lar mevzuatta tanımlanmamış ('ilave hizmetler') hizmetleri sağlamakta hiç bir engelle karşılaşmazlar. Yürürlükteki mevzuat, STK'lardan diğer hizmet sağlayıcılar için geçerli olmayan bürokratik açıdan zor, ilave koşulları yerine getirmesini beklemez. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> İlgili yasa ve yönetmelikler, STK'ların çeşitli alanlarda kamu ile işbirlikleri yürüterek hizmet sağlamasına izin verir. İlgili yönetmeliklerdeki hükümler STK'ların sağlayacağı ilave hizmetler açısından da bağlayıcıdır. İlgili mevzuat ve yönetmelikler STK'ların ve diğer tüzel kişiler arasında ayırım gözetmemektedir. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> STK'ların hizmet sağlamasına dair özel hükümler mevzuatta bulunmamaktadır. STK'ların hizmet sözleşmelerine dair özel hükümler katılımcı olarak belirlenerek ilgili metinlere eklenmelidir.
	Uygulama: <ol style="list-style-type: none"> STK'lar diğer hizmet sağlayıcılarla rekabet ederek ihale alabilirler ve çeşitli alanlarda hizmet verirler. (eğitim, sağlık, araştırma vb.) STK'lar hizmet geliştirme ve sağlamanın her aşamasına dahil edilir. (ihtiyaç belirleme, ihtiyaçları karşılayacak en uygun hizmetlere karar verme, izleme ve değerlendirme) Önceden kayıt/ruhsat gerektiren durumlarda, işlemler bürokratik açıdan zor değildir. 	Uygulama: <ul style="list-style-type: none"> Mevzuat açısından STK'ların rekabet etmeleri yönünde engeller bulunmama beraber, teşvik edici uygulamalar olmadığı için sivil toplumun hizmet sağladığı örnekler kısıtlıdır. Uygulamada bazı örneklerle rastlanmakla birlikte, STK'ların bu süreçlere katılımıyla ilgili genel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bir veri bulunmamaktadır. 	Uygulama:

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi			
Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği			
İlke 8: Koşullar, hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olmasını destekler niteliktedir.			
STANDART 2	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Devlet, hizmetler için fon/kaynak sağlamayı üstlenmiştir ve bu fon, tahmin edilebilir ve uzun vadeli olarak sağlanabilir.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none"> Kamu bütçesi, STK'lar tarafından sağlanabilecek çeşitli hizmet türleri için, uzun dönemli fon dahil, fon sağlar. STK'ların, farklı hizmetler sağlamak için kamu fonu almalarına hiç bir yasal engel yoktur. (gerek ihale gerek sözleşme ya da hibe mekanizması yoluyla). STK'lar hizmetlerin sağlanması için uzun vadeli sözleşmeler imzalayabilirler. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Bütüncül bir fonlama stratejisi yoktur. Hukuken bir engel bulunmamaktadır. Özel bir düzenleme mevcut değildir. Servis sağlama için sözleşme koşullarına bağlı olarak STK'lar uzun vadeli sözleşmeler imzalayabilirler. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Kamu finansmanı ile ilgili kapsayıcı bir politika belgesi oluşturulmalı ve koşullar açık olarak tanımlanmalıdır.
	Uygulama: <ol style="list-style-type: none"> STK'lar hizmetler için ayrılan fonlardan yararlanırlar. STK'lar sözleşmeli olarak sağladıkları hizmetlerin, idari masrafları da dahil olmak üzere (genel giderler), temel masraflarını karşılayacak yeterli fonu alırlar. Ödemelerde gecikme söz konusu değildir ve en iyi kalitede hizmet sağlayabilmek için fon esnekler. 	Uygulama: <ul style="list-style-type: none"> Hizmet sağlayan STK'lar olmakla birlikte sayıları oldukça azdır. Veri bulunmamaktadır. Bazı durumlarda STK'lar ödemelerde gecikmelerin olduğunu bildirmişlerdir. 	Uygulama:

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi			
Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği			
İlke 8: Koşullar, hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olmasını destekler niteliktedir.			
STANDART 3	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Devlet, hizmetlerin ihale edilmesiyle ilgili, STK'lar da dahil hizmet sağlayıcıların şeffaflıkla seçilmesine imkan veren prosedürleri kesin olarak belirlemiştir.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none"> Hizmet fonlarının hizmet sağlayıcılar arasında dağıtılmasında nesnel ve şeffaf bir prosedür izlenir. Fiyat, hizmet sağlayıcılarının seçiminde en önemli kriter değildir ve en iyi değerlendirme hem hizmet kalitesine hem de rakiplerin mali değerlendirmesine göre yapılır. Şeffaflığın sağlanması ve anlaşmazlıkların önüne geçilmesi için açık yönergeler mevcuttur. İhale sonuçlarına itiraz hakkı vardır. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Hizmetlerle ilgili süreçler mevzuat ile düzenlenmiştir ve STK'ları da kapsamaktadır. Seçim kriterleri bilinmemektedir. Servis sağlayıcıların seçiminde en önemli kriter genellikle verilen fiyat teklifi olmakla beraber, bazı durumlarda servis sağlayıcıların teknik kapasiteleri de seçim sürecinde önemli bir kriter olarak gözetilmektedir. Şeffaflık ve çıkar çatışmasına dair hükümler ilgili sözleşmelerin içinde mevcuttur. İhale sonuçlarına karşı mahkeme yolu açıktır. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> İhale şartlarına STK'larla ilgili düzenlemeler çıkar çatışmasının önüne geçilmesi için ilgili hükümleri de ekleyecek şekilde açıkça eklenmelidir.
	Uygulama: <ol style="list-style-type: none"> Pek çok hizmet STK'lara ihale edilir. İhalede rekabet şartları adilidir ve anlaşmazlıklar önlenir. Kamu personeli prosedürleri düzenlemekte yetkindir. 	Uygulama: <ul style="list-style-type: none"> STK'lara hizmet ihale edilmesi genel bir uygulama değildir. Veri bulunmamaktadır. Genel olarak ihale süreçleri yeterli kapasite ile yürütülmektedir. 	

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi			
Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği			
İlke 8: Koşullar, hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olmasını destekler niteliktedir.			
STANDART 4	GÖSTERGELER	BULGULAR	ÖNERİLER
Hizmet satınalma ihalelerinde, net bir hesap verebilirlik, açıklık, izleme ve değerlendirme sistemi mevcuttur.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none"> Hizmet sağlayıcıların, hem harcamaları hem de hizmet kaliteleri açısından denetlenmeleri hukuken mümkündür. Hizmetler için kesin kalite standartları ve izleme prosedürleri vardır. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Yürürlükteki ilgili mevzuat ve yönetmeliklerdeki hükümler, protokol veya ihale yoluyla sivil toplum sağladığı hizmetlerin kalitelerini hukuken denetlemektedir. Şeffaflık, izleme ve değerlendirme süreçleri ilgili mevzuatta tanımlanmıştır. Mevzuatta STK'lar için özel düzenlemeler bulunmamaktadır. 	Mevzuat: <ul style="list-style-type: none"> Hizmet sağlama için izleme ve değerlendirme ile ilgili şartlar açık olarak tanımlanmalı ve ihaleden önce tüm taraflarla paylaşılmalıdır.
	Uygulama: <ol style="list-style-type: none"> STK'lar aşırı denetime tâbi tutulmazlar. İzleme düzenli olarak önceden duyurulmuş prosedürlere ve kriterlere göre yapılır. Sağlanan hizmetlerin kalitesi ve sonuçları/etkileri hakkında düzenli ve kamuoyuna açık olarak bildirim yapılır. 	Uygulama: <ul style="list-style-type: none"> Veri bulunmamaktadır. İzleme süreçlerinin işleyişi bilinmemektedir. Sonuçlar kamuoyu ile paylaşılmadığından sürecin kalitesiyle ilgili veri yoktur. 	Uygulama:

TÜSEV 1993 yılında aralarında Türkiye'nin önde gelen vakıf ve derneklerinin bulunduğu 23 sivil toplum kuruluşu tarafından üçüncü sektörün yasal, mali ve işlevsel altyapısını geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Bugün vakfın 100'ü aşkın mütevellisi, TÜSEV çatısı altında işbirliği yapmaktadır.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Bankalar Caddesi No: 2 Minerva Han Kat:5 34420 Karaköy- İstanbul
T +90 212 243 83 07 F +90 212 243 83 05